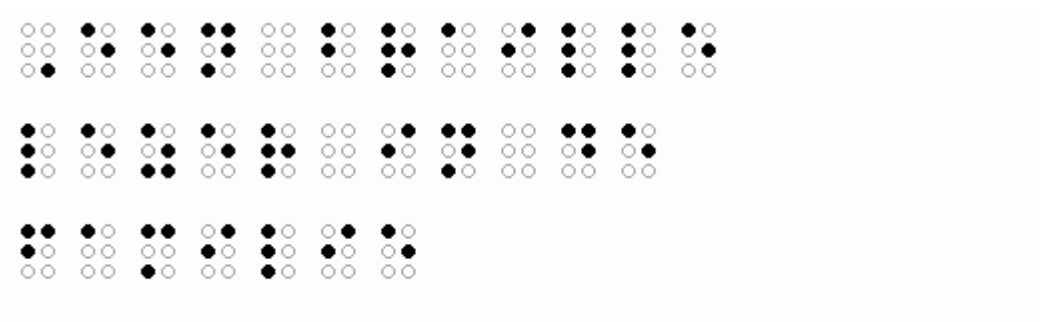

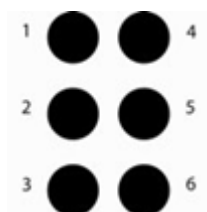
Een braillelezer in de familie!

Help uw kind om het leuk te vinden om braille te leren

Wat is braille?

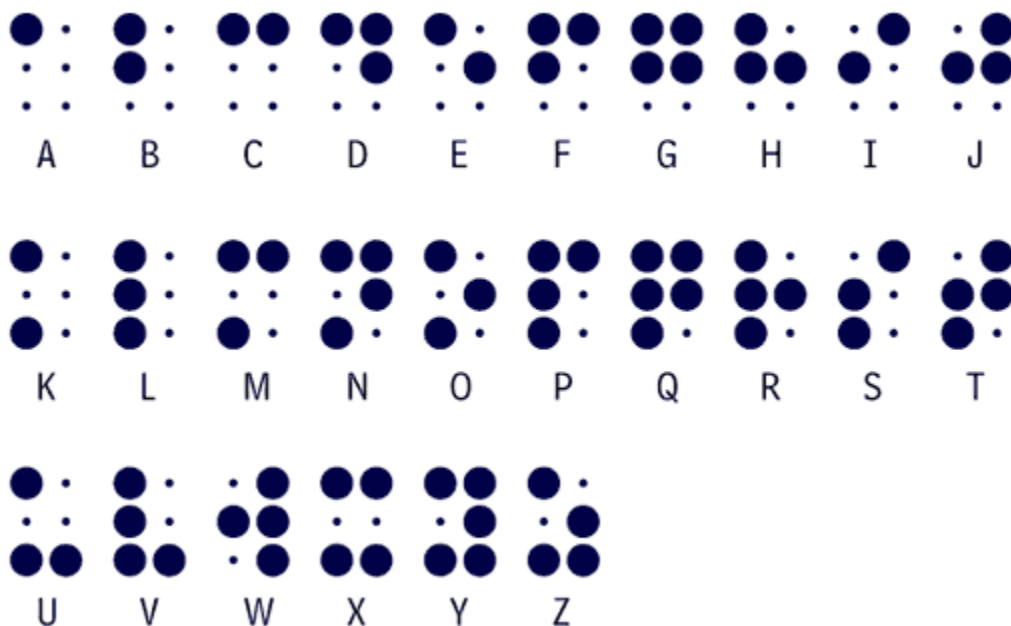
Het brailleschrift is opgebouwd uit brailletekens. Die brailletekens, die elk gevormd zijn door zes punten in twee kolommen van drie, zijn braillecellen. Deze zijn met het gevoelige gedeelte van de vinger(top) te voelen. Je kunt gemakkelijk een rechthoekje tekenen door alle punten. Elk punt is te benoemen met een cijfer. Hierbij is cel 1 de cel links boven, cel 2 de cel links midden, cel 3 de cel links onder, cel 4 de cel rechts boven, cel 5 de cel rechts midden en cel 6 de cel rechts onder. Elke letter of teken bestaat uit één of meerdere van deze zes punten. Door dit systeem van zes punten zijn $2^6 = 64$ tekens te vormen, de spatie meegerekend. Die punten steken uit het papier zodat ze door het gevoelige gedeelte van de vinger te voelen zijn.

Braille wordt al meer dan 150 jaar over de hele wereld gebruikt door zeer slechtziende en blinde mensen. De woorden in braille zijn van links naar rechts gelezen in zinnen. Hetzelfde als bij gedrukte woorden, het zogenaamde zwartschrift. Ontwikkelingen in technologie openen nieuwe mogelijkheden voor brailleproducenten en braillelezers. Mensen die beschikken over de meest recente apparatuur kunnen braille lezen op kleine elektronische brailledisplays. Het display verandert onder de vingers, waardoor de lezer toegang krijgt tot teksten, internet en sociale netwerken.

Een heel brailleboek past nu op een usb-stick en is te lezen op een klein draagbaar apparaat.

Braillealfabet

“Met braille kan ik me een beeld vormen over wat er in het boek gebeurt. Ik houd er van om mijn eigen ideeën te bedenken als ik lees. Ik vind het niet fijn als iemand anders dit voorleest.” (Grace, 11 jaar, UK).

Sommige mensen lezen boeken in braille. Anderen gebruiken een brailleleesregel, gekoppeld aan de computer of een iPad om gebruik te maken van internet of om emails te lezen en te sturen. Sommigen gebruiken braillemuziek om in een koor te zingen of een instrument te spelen. Weer anderen gebruiken braille om wiskunde te studeren of een andere studie te volgen. Of voor it- doeleinden. En sommigen gebruiken braille alleen om voorwerpen te labelen of notities te maken. Voor veel kinderen met een gering of geen gezichtsvermogen is braille de beste manier om te kunnen lezen en onafhankelijk te zijn.

“Braille speelt een hoofdrol om mensen van analfabetisme naar geletterdheid te helpen. Tijdens mijn studie was ik afhankelijk van het brailleschrift.” (Mohammed Abbas, computerdocent, Syrië)

De start; vanaf de vroege jaren

Wees positief over braille

- Wek niet de indruk dat braille vreemd is, ongewoon of extreem moeilijk om te leren.
- Praat positief over hoe handig en leuk het is om braille te leren.
- Maak uw kind erop attent dat u of anderen op allerlei manieren lezen: een brief, een tijdschrift, een boek of een uithangbord. Als u dit niet uitspreekt, heeft uw kind niet in de gaten dat iemand ook stil kan lezen. Braille is ook hardop en stil te lezen.
- Probeer alle brailleletters zelf te leren en vraag familie en goede vrienden om minstens een aantal letters te leren. U zult merken dat grootouders meestal graag meedoen. Hierdoor is braille minder vreemd voor uw kind- en leert het om zich onderdeel te voelen van een "braille gemeenschap". Vraag een braillealfabet (of meerdere) aan de begeleider van uw kind.

Maar er zijn meer manieren om uw kind te helpen, zelfs als u nog helemaal geen braille leest.

Geniet samen van boeken

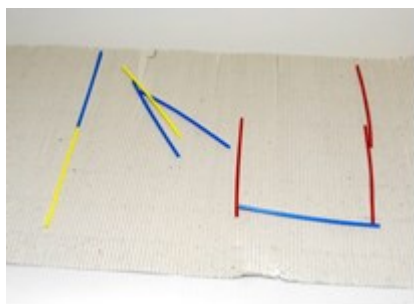
- Probeer alle brailleletters zelf te leren en vraag familie en goede vrienden om minstens een Lees uw kind zo veel mogelijk voor en vraag dit ook aan anderen. Praat over het verhaal.
- Leg van alles uit. Uw kind heeft nog niet overal ervaringen mee opgedaan. Lees voor met rare stemmetjes en voeg geluidseffecten toe. Geef uw kind een speelgoed of echt voorwerp dat met de tekst te maken heeft. Zorg dat u beide plezier heeft in het verhaal.
- Herlees favoriete boeken steeds opnieuw. Jonge kinderen houden van verhalen die dicht bij hun eigen beleving staan of waar ze over kunnen fantaseren. Las pauzes in zodat uw kind de woorden die het al kent kan invullen of raden. Moedig uw kind aan om over het verhaal te praten of het na te vertellen.
- Praat met uw kind over het boek zelf, de voorkant, de achterkant, de bovenkant en de onderkant. Vertel dat de naam van het boek, de titel en de schrijver op de voorkant en soms op de rug van het boek staan. Laat uw kind al jong zelf de bladzijden omslaan.
- Plak iets tastbaars op het favoriete boek van uw kind, een reliëf sticker, een stukje vilt of iets anders dat goed voelbaar is om uw kind te helpen om het boek te kiezen dat u gaat voorlezen.

"Braille was onmisbaar om mijn ziende kinderen van baby af aan voor te lezen, totdat ze zelf vloeiend konden lezen. Het was zo'n fijne ervaring voor ons allemaal."
(Moeder van drie kinderen, UK)

Wees creatief!

Vraag vrienden of familie om voor jonge kinderen eenvoudige tastboeken zelf te maken. Dit gaat het makkelijkst met karton of grof borduurstramien waarop voorwerpen en stofjes met textuur op te plakken zijn. Denk aan een boekje over een bezoek aan een restaurant met een papieren servetje, een ijs parapluutje, een leeg zakje ketchup en een paar munten. Of een eenvoudig 1 tot 5 telboek.

Uw kind kan er zelf afbeeldingen bij maken door Wikki Stix te gebruiken, dit zijn klevende draadjes. Of ze kunnen patronen maken door gaatjes te prikken in een stuk karton of iets van klei te maken.

Leen een braille machine

Probeer een braille machine (bijvoorbeeld merk Perkins) te lenen zodat uw kind en andere kinderen in het gezin vast wennen aan het indrukken van de toetsen. Zo kunnen ze een heleboel braille punten maken: "braille krabbels".

Aan het werk

- Om de letters goed te maken is flink wat kracht nodig, daarom is het in het begin makkelijker dat uw kind daarbij helpt. Ook helpt het als de vingers van uw kind goed onafhankelijk van elkaar kunnen bewegen. Activiteiten zoals het maken van gaten in speelklei, bouwen met Duplo en Lego, op een keyboard of piano spelen, bubbelplastic bolletjes kapot maken, knijpspeelgoed, deksels van potten los schroeven, of knijpers ergens aan vast maken, kunnen hierbij helpen.
- Tastvaardigheden zijn te ontwikkelen door "sorteerspelletjes" te spelen. Te beginnen met vormen sorteren en ringen op een ringentoren doen. Knopen of doppen moeten bij elkaar gezocht worden. Meer ideeën staan in het boek FanTASTisch (uitgave Koninklijke Visio).
- Een lege eierdoos met zes pingpong ballen is een goede manier om een kind het belangrijke zes-punts positie systeem van braille te leren. Maak op een speelse manier verschillende combinaties. Ook met chocolade eieren zijn braille letters te maken!
- Braille leren begint door het aanleren van de vaardigheid om lijnen te volgen met de vingers, maar ook met het vinden van verschillen op een 'weg'. Dit is te oefenen door een knoop in een stukje touw te leggen of een kleine kraal tussen

grote kralen te doen aan een snoer. Op de braille machine zijn rijen van allerlei punten te maken met af en toe een gat er tussen. Haal daarna het papier uit de machine en vindt het gat.

- Koop of leen boeken met de tekst in druk en braille. Moedig uw kind aan om het braille op te zoeken en te "lezen". Dit helpt uw kind om te leren dat braille een geschreven versie is van de woorden die we hardop zeggen. Het kind kan het ook fijn vinden om zijn handen op uw handen te leggen, zodat u voordoet hoe je braille leest op de tast. Beweeg uw handen van links naar rechts langs de zinnen.

"Braille is belangrijk voor me omdat het me mogelijk maakt om te lezen in de huidige kennis en hightech wereld. In mijn werk als politiek analist, gebruik ik braille om aantekeningen te maken en voor presentaties en brainstorming doeleinden. Ik zou mijn werktaken niet kunnen uitvoeren in een uitdagende omgeving zonder braille." (Martine Abel-Williamson, Politiek Analist, Nieuw Zeeland)

Op stap in de omgeving

- Maak met een brailletang stickers om meubels en voorwerpen in huis te labelen: de koelkast, in de slaapkamer, speelgoed. Begin bij jonge kinderen alleen met de eerste letter van het woord.
- Zoek braille op een medicijnendoosje, in liften, in musea, op het station.

Plezier en spelletjes

- Speel rijmspelletjes. Welk woord rijmt er op bal? Welk ander woord begint met een b?
- Zeg eenvoudige gedichtjes en kinderliedjes op.
- Dominostenen met textuur helpen om de tast te ontwikkelen. Doe spelletjes waarbij voorwerpen in een zak gaan: stop je hand erin en raad wat er in zit of zoek twee dezelfde.

"Braille is belangrijk voor me omdat het me het recht geeft- om geletterd te zijn, om zowel efficiënt te kunnen lezen als te schrijven. Ik hoop echt dat alle blinde mensen die willen lezen en schrijven daar toe in staat zijn. Ik herinner me veel meer van wat ik actief lees, dan als ik luister, daarom geef ik verreweg de voorkeur aan braille om te studeren en complexe zaken te begrijpen en te onthouden." (Sheila Armstrong, UK)

Van start; op het moment dat uw kind braille leert

Vraag advies

Praat met de leerkracht die uw kind braille leert en ontdek hoe dit gaat en wat u thuis kan doen.

Vind een rolmodel

Veel jonge braillelezers kennen niemand anders die braille leest via de tast, zij kennen geen volwassen braille lezers. Vraag bij de instelling die u begeleidt naar families met oudere kinderen die braille lezen of een volwassene.

" Ik lees braillerecepten om vis- en aardappelgerechten te maken, of een appeltaart te bakken. In sommige restaurants kan ik het menu in braille lezen" (Kim studente, Cornwall, UK).

Aan de slag

- Braille lezen kan beïnvloed worden door gebrek aan interesse, vermoeidheid, opwinding of verzet. Kies daarom een goed moment en geef veel complimenten. Maak er nooit een test van en vermijd teleurstelling.
- Let op dat het kind rechtop zit. De bladzijden moeten helemaal vlak liggen, op een tafel of dienblad. Het is belangrijk dat het kind warme, droge handen heeft. Braille lezen is moeilijk met koude of vochtige vingers. Braille lezen gebeurt met twee handen op de regel, de vingers zijn op dezelfde manier gebogen als bij piano spelen, zodat de vingertoppen de bladzijde raken.

Braille tegenkomen

- U leest waarschijnlijk zelf de meeste tekst, maar betrek uw kind erbij door het eenvoudige woorden te laten lezen of de eerste letter van een naam.
- Vraag uw kind of het met de handen de hele pagina af gaat en of er veel of weinig braille op een bladzijde staat. Het gaat er om dat het kind leert scannen. Kijk of uw kind de zinnen kan tellen. Doe uw ogen dicht en ga na of u ze kunt tellen.
- Ga door met voorlezen en geniet samen van boeken.
- Sommige ouders gebruiken magnetische letters en plakken daar de braille letters op. Zo kan uw kind zinnen maken op de koelkast of een magneetbord en de hele familie kan ze lezen!

Plezier en spelletjes

- Sommige oude woordspelletjes zijn nog steeds leuk. Bijvoorbeeld de eerste persoon fluistert een woord in het oor van de buurman en zo voort, tot de laatste het hardop zegt en dan maar afwachten of het klopt.
- Speel spelletjes die gebrailleerd zijn. Vraag het de begeleider van uw kind of zoek op internet.

“Als ik niet kon lezen, zou ik me verloren voelen. Je moet blijven lezen om beter te worden in braille. Als je doorgaat kan je alles, dat is echt belangrijk, blijf doorgaan.”
(Ellie, 11 jaar, UK).

Goed worden in braille; als uw kind gaat lezen

Samen lezen

- Luister regelmatig naar uw kind als het leest en help met de moeilijke woorden. Benoem dat uw kind het goed doet. Stop als het kind moe is of de interesse verliest.
- Moedig uw kind aan om een tekst die het goed kent voor te lezen aan familie en vrienden.

Samen schrijven

- Betrek uw kind bij dagelijkse dingen: een boodschappenlijstje maken, verjaardagskaarten schrijven, een telefoonnummer opzoeken, een kaartje bij een cadeautje doen. Vraag of uw kind of dit wil brailleen.
- U kunt kleine briefjes in braille maken en die briefjes daar leggen, waar uw kind ze kan vinden, bijvoorbeeld in de lunch trommel of op zijn kussen. Of denk aan een klein Sinterklaas gedichtje.

Top tips

Snelle en zorgvuldige braillelezers gebruiken de volgende technieken. Moedig uw kind aan om ze ook te gebruiken!

- Probeer om niet te wrijven over de punten, niet te veel druk te zetten.
- Raak de punten licht aan en glijdt verder langs de zin met de handen van links naar rechts.
- Meestal is het beter om langzaam en zorgvuldig te lezen en elk woord goed uit te spreken. Maar probeer ook eens zo snel te lezen als u kunt.

Goede boeken

Zoek boeken die bij de leeftijd, interesse en leesvaardigheid van het kind passen. Als kinderen moe zijn, zeker als ze veel op school gelezen hebben, lezen ze liever korte teksten voor hun plezier.

Plezier en spelletjes

- Ga door met woordspelletjes zoals: één persoon zegt een woord hardop en de volgende maakt met de laatste letter een nieuw woord.
- Speel braillekaart spelletjes, te koop via internet bij firma's met materiaal voor slechtziende en blinde mensen of vraag het na bij de afdeling advies van Koninklijke Visio.

Wees trots

Het is niet makkelijk om braille te leren lezen en schrijven als de anderen zwart schrift leren. Prijs elke poging die uw kind doet, hoe klein de stappen ook zijn.

Wees trots om een braillelezer in de familie te hebben!

Bronnen

Bij Koninklijke Visio kunt u terecht voor advies en vragen over spelletjes en het lenen van braillemachines.

Voor tastspelletjes staan er veel ideeën in FanTASTisch. Een inspiratiebron voor ouders van blinde kinderen. Visio-uitgave.

Websites

www.worldwidevision.nl
www.winkelenopdetast.nl
www.toys42hands.nl
www.walz-kidz.com

Tastboeken

www.visio.org/tastboek

Tastboeken lenen

www.voeljeboekje.nl via [Bibliotheekservice Passend Lezen](#)

Brailleboeken lenen

www.aangepastlezen.nl en voor jeugd: www.superboek.nl

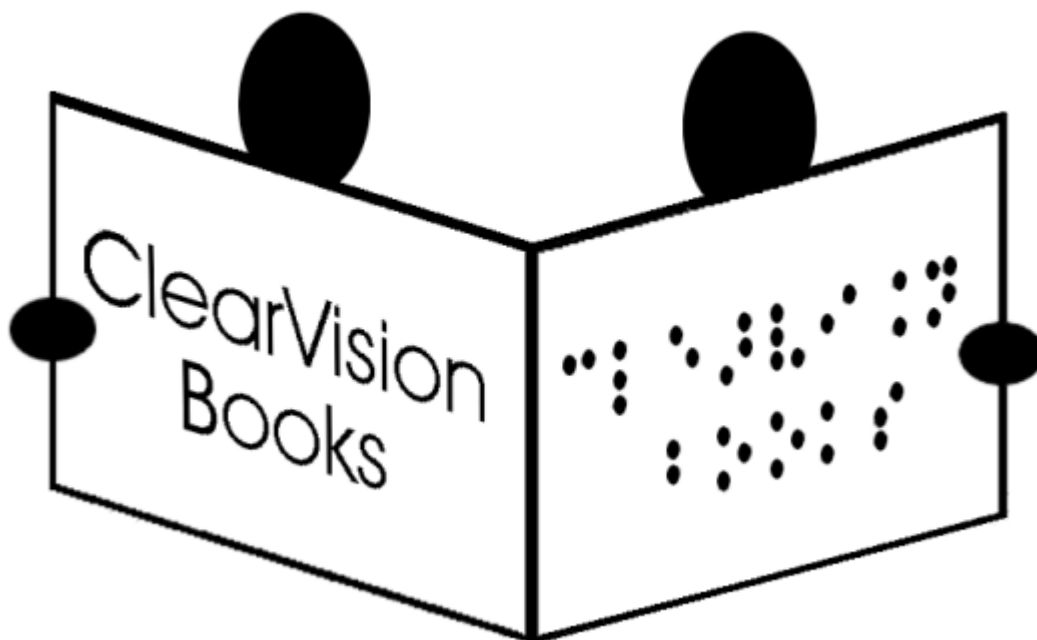
Meer weten over aangepaste leesvormen

www.onbeperktlezen.nl Vereniging Onbeperkt Lezen

Meer weten over de tast

www.visio.org/tast

Gebruik deze ruimte om adviezen van de brailleleerkracht van uw kind te noteren

Dit document is een vertaling van de uitgave van ClearVision Books:

Produced and published by ClearVision children's braille library (reg. charity no. 1012850). ClearVision, Linden Lodge School, 61 Princes Way, London SW19 6JB. Tel: 020 8789 9575. info@clearvisionproject.org.

This booklet is based on ideas shared over the years by teachers, braille readers, parents and other experts. Many thanks to all who contributed.

Copyright © ClearVision Project 2012

Funded by The Platinum Trust

Designed by Small World Design www.smallworlddesign.co.uk

This booklet can be photocopied or downloaded from www.clearvisionproject.org provided all this copyright information is included. Copies can be distributed on a not for sale basis only.